

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Кузнєцова Л.В.

“ ” _ 20 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності фінанси і кредит

за темою:

«Формування та розвиток національних платіжних систем»

Виконавець

студент 2 групи 4 КЕФ

Сероветник Н.В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Звєряков О.М.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис

Одеса 2018

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Серветник Наталії Валеріївни

«Формування та розвиток національних платіжних систем»

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Випускна робота складається з 3 розділів.

У дипломній роботі розглядаються теоретичні аспекти визначення ролі платіжної системи у розвитку економіки країни. Зокрема, з'ясовано наскільки важливий розвиток безготівкових розрахунків і наявність в країні власної платіжної системи. Проаналізовано вплив безготівкових розрахунків на функціонування вітчизняного реального сектору економіки. Досліджено особливості платіжних систем, їх взаємодію з учасниками ринкових відносин. Виділені особливості ринку платіжних карток та систем переказу коштів. З'ясовані проблеми функціонування національних платіжних систем, серед яких: нестабільне соціально-економічне становище в країні; недосконалість чинного законодавства України, низький рівень нормативного та інформаційного забезпечення учасників системи електронних платежів, що призводить до розвитку тіньової економіки; відсутність організаційних та фінансових механізмів, які б забезпечили прозоре ціноутворення послуг.

На основі проведеного дослідження автором запропоновані шляхи покращення стану національних платіжних систем для підвищення їх конкурентоспроможності.

Ключові слова: платіжна система, безготівкові розрахунки, система електронних платежів, , ринок платіжних карток, платіжна картка.

ANNOTATION

of graduation work for obtaining a bachelor degree

Serovetnyk Nataliia Valeriivna

«Forming and development of the national pay systems»

Odessa, 2018

The graduation work consists of 3 sections.

In the graduation work, the theoretical aspects of determination of role of the pay system have examined in development of economy of country. In particular, important development of non-cash settlements and presence in the country of the own pay system is found out on how many. Influence of non-cash settlements have analyzed on functioning domestic real the sector of economy. The features of the pay systems are investigational, their co-operating with the participants of market relations. Selected features of market of pay cards and translation of facilities systems. The found out problems functionings of the national pay systems, among which: unstable socio-economic position is in a country; absence of organizational and financial mechanisms which would provide the transparent pricing of services.

On the basis of the conducted research by an author the offered ways of improvement of the state of the national pay systems for the increase of their competitiveness.

Key words: pay system, non-cash settlements, system of electronic payments, market of pay cards, pay cards.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	7
1.1. Сутність та завдання платіжних систем	7
1.2. Нормативно-правова база функціонування національної платіжної системи в Україні	18
Висновки до першого розділу	29
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ ТА СИСТЕМ ПЕРЕКАЗУ КОШТІВ В УКРАЇНІ.....	30
2.1. Оцінка діяльності системи електронних платежів в Україні	30
2.2. Розвиток ринку платіжних карток в Україні	34
2.3. Аналіз функціонування вітчизняної системи переказу грошей	40
Висновки до другого розділу	45
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ	47
3.1. Зарубіжний досвід функціонування платіжних систем.	47
3.2. Проблеми розвитку національних платіжних систем та шляхи їх подолання.	54
Висновки до третього розділу	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Одну із найважливіших ролей в функціонуванні економіки будь-якої країни, і України, зокрема відіграють платіжні системи та системи розрахунків. Вони забезпечують здійснення суб'єктами економіки переказу грошових коштів та розрахунків за зобов'язаннями, що з'являються у процесі здійснення економічної діяльності. Надійні та ефективні платіжні системи є гарантією стабільного функціонування банківської системи та економіки в цілому.

На сучасному етапі розвитку банківської системи України серед банківських установ спостерігається гостра конкуренція за нові сегменти ринку платіжних карток. У свою чергу, цей ринок є елементом функціонування платіжної системи країни і, відповідно, обслуговує потреби населення щодо забезпечення безготівкових роздрібних розрахунків за придбані товари та одержані послуги.

Україна активно інтегрується у світовий платіжний простір. Національним банком України свого часу була створена Національна система масових електронних платежів, призначенням якої було впровадження безготівкового платіжного обороту серед населення України.

Дослідженню Національної системи масових електронних (Національної систем масових електронних платежів, нині Український платіжний простір, далі ПРОСТІР) платежів присвячена велика кількість наукових робіт, в ході яких було виявлено особливості національної платіжної системи, а також пропонувалися різноманітні ідеї щодо розвитку системи. Актуальність даної теми викликала інтерес серед вітчизняних економістів. Досліджуванню теоретичних засад платіжної системи України, її розвитку, місця та ролі у економіці присвячені праці відомих економістів.

Мета випускної роботи. Метою даної роботи є аналіз сучасного стану національних платіжних систем та визначення перспектив їх розвитку.

Завдання випускної роботи. Відповідно до поставленої мети можна визначити основні завдання дослідження:

- визначити сутність і значення національної платіжної системи;
- дослідити нормативно-правову базу функціонування платіжної системи;
- оцінити діяльність системи електронних платежів (далі СЕП) та систем переказу коштів в Україні;
- проаналізувати ринок платіжних карток в Україні;
- оцінити стан розвитку національної системи переказу коштів;
- надати пропозиції, щодо змін в платіжних системах України.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження виступає процес функціонування платіжних систем України в умовах ринкових відносин.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи функціонування платіжних систем України у ринкових відносинах.

Методи дослідження. До розгляду та аналізу даної теми було застосовано узагальнені методи дослідження, а саме статистично-математичні, метод порівняння, логічні та практичні методи, а саме:

- табличний метод, що вбачає у собі формування даних в таблиці, та формування зведених таблиць на основі вже побудованих;
- графічний метод – графічна інтерпретація досліджуваної проблеми та подання інформації у вигляді графіків, діаграм, рисунків, схем тощо;
- комплексний аналіз нормативно-правої бази України;
- метод власних спостережень, що був використаний для формування вихідної гіпотези про стан платіжних систем в Україні.

Інформаційна база дослідження. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають закони України, постанови та декрети Кабінету Міністрів України, укази Президента України, нормативні документи Національного банку України, банківських установ, підприємств, а також статистика світового банку складають статистичну і фактологічну основу дослідження. Теоретичну основу дослідження складають наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин особливе місце належить платіжній системі. З розвитком ринкової економіки зростає роль платіжної системи як одного з найважливіших елементів фінансової інфраструктури економіки, що забезпечує безперешкодний доступ усім її учасникам до ефективних платіжних послуг. Від рівня її надійності та практичності напряду залежить стабільність фінансової системи та загальний розвиток економіки. Роль платіжних систем у сучасному житті важко переоцінити, оскільки можливість здійснювати надійно, у відповідні строки платежі, незважаючи на кордони між сторонами чи навіть різні континенти, є першочерговою необхідністю як для фізичних осіб (яким потрібен зручний сервіс для оплати товарів та послуг, для міжнародних переказів, кількість яких прогнозовано зросте у зв'язку з уведенням безвізового режиму для українців), так і для юридичних осіб, а також світових фінансових ринків (здійснення своєчасного переказу грошей від одних економічних агентів до інших, прискорення грошового обороту як одна з умов економічного зростання).

Розглядаючи теоретичні основи функціонування платіжних систем, можна дійти висновку, що єдиного визначення не існує. При цьому науковці розглядають платіжну систему як в широкому, так і вузькому сенсі. У вузькому розумінні платіжна система – це сукупність інституційно-правових та інфраструктурних елементів, платіжних інструментів, договірних відносин і законодавчих норм, основне призначення яких полягає у реалізації інтересів суб'єктів господарського і цивільного обігу шляхом забезпечення організації та здійснення діяльності з надання платіжних послуг.

У широкому розумінні платіжна система – це одна зі складових частин фінансово-кредитної системи держави, яка являє собою впорядковану, законодавчо регульовану сукупність окремих платіжних систем, організацій, що

забезпечують постійний рух коштів та сприяють реалізації цілей грошово-кредитної політики центрального банку.

Український ринок роздрібних платежів представлений міжнародними та внутрішньодержавними картковими платіжними системами та системами на основі електронних грошей. Визначено, що роздрібні платіжні системи для свого успішного розвитку повинні додатково виконувати принципи, спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності своїх послуг, захисту платежів від зовнішнього втручання, територіальної й часової доступності, прибутковості участі в системі, захисту прав споживачів, миттєвого обліку коштів, конвертації валют із мінімізацією валютного ризику.

Ключовою платіжною системою є СЕП НБУ, за допомогою якої здійснюються міжбанківські перекази. Проведене дослідження засвідчило, що ця система відповідає принципам, які висувуються перед системно важливими платіжними системами в розвинутих країнах. Зазначені принципи передбачають забезпечення обґрунтованою юридичною базою, правилами та процедурами, які дають змогу оцінити вплив системи на фінансові ризики учасників, процедурами управління кредитним ризиком і ризиком ліквідності, остаточним розрахунком протягом дня, високим рівнем безпеки та операційної надійності, використанням для розрахунків активів із мінімальним ризиком, зручними для користувачів та ефективними для економіки способами здійснення платежів, об'єктивними та публічно оголошеними критеріями участі, ефективними, підзвітними й прозорими механізмами управління.

Проаналізувавши ринок платіжних карток, діяльність СЕП, а також вітчизняні системи переказу коштів можна зробити висновок, що безготівкові платежі демонструють тенденції до сталого розвитку та розповсюдження. Країни з найбільшим рівнем соціального та економічного розвитку мають велику частку безготівкових розрахунків в обороті. Системні зміни в банківській сфері, при яких вкладникам буде гарантовано збереження вкладених коштів, стимулювання виведення зарплат з тіні, розширення платіжної інфраструктури сприятиме подальшому розвиненню безготівкових платежів. Одним з провідних напрямів

цього розвитку є мобільний банкінг, який на сьогодні знаходиться в стані активного розвитку.

Крім того, до негативних особливостей вітчизняного ринку банківських платіжних карток слід віднести низький рівень конкуренції між провайдерами платіжних послуг, підтвердженням чого є фактична монополізація ринку міжнародними платіжними системами. Така ситуація не сприяє розвитку Українського платіжного ПРОСТОРУ, що створений Національним банком України (НБУ), та, у свою чергу, звужує можливість вітчизняних банків ефективно використовувати власні грошові ресурси за рахунок установлення міжнародними системами високих тарифів, комісійних, системи штрафів та необхідності формування резервів у банку. Ураховуючи зазначене, а також те, що процесинг приблизно 93% внутрішньодержавних платіжних операцій в Україні проводиться за кордоном, особливої актуальності набуває вдосконалення та модернізація функціонування ПРОСТОРУ на ринку банківських платіжних карток в Україні.

Водночас із метою активізації безготівкових роздрібних платежів в Україні та забезпечення належного розвитку національного платіжного простору актуальними є такі пріоритетні заходи:

- удосконалення нормативної бази у сфері безготівкових розрахунків шляхом імплементації норм Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків”;
- запровадження новітніх технологій, зокрема мобільних, безконтактних платежів, які завдяки своїй зручності й оперативності становитимуть конкуренцію іншим формам безготівкових і готівкових розрахунків і платежів;
- підвищення якості послуг, насамперед шляхом надання якісних інструментів самообслуговування клієнтів – систем Інтернет – банк, сучасних терміналів самообслуговування в деяких банках із самого початку не було відповідних ІТ-платформ для розвитку бізнесу на належному рівні);

- забезпечення системного підходу до подальшого вдосконалення безготівкових роздрібних платежів і зміцнення позицій ПРОСТОРУ у Національній платіжній структурі.

З метою вдосконалення розвитку національної платіжної системи Національному банку України як основному регулятору слід докласти чимало зусиль у напрямі підвищення її ефективності та надійності. Водночас важлива роль відводиться і комерційним банкам, які для того, щоб підвищити довіру до вітчизняної банківської системи, повинні збільшити доступ до рахунків через філіальні мережі електронного банківського обслуговування (банкомати і схеми інтернет-банкінгу), а також розширити перелік роздрібних платіжних інструментів; надавати більший спектр новітніх банківських послуг; розвивати внутрішнє управління рахунками і системами обробки платежів; вдосконалювати механізми платіжної інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврамчук Л.А., Коркач І.В. Сучасний стан і перспективи розвитку Системи електронних платежів Національного банку України // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. - 2017.
2. Букатюк У. Забути, як виглядає гривня. Чому світ відмовляється від готівки від 11 жовтня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espreso.tv/article/2017/10/11/cashless_ekonomika
3. Заруцька О.П., Прохрець Т.Б. Особливості функціонування платіжних систем в Україні // Молодий вчений. – 2017. - № 10 (50).
4. Ігнатишин М.В., Ігнатишин М.І. Аналітика готівкових обмежень в Україні та міжнародна практика регулювання грошового обігу // Міжнародні економічні відносини та світове господарств. – 2016. – №3.
5. Каднічанська В.М., Кирильчук О.П. Аналіз сучасного стану Національної системи масових електронних платежів і перспективи її розвитку // Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи в сучасних умовах. – 2016. - №1.
6. Князева О.А., Осеньчук Н.І. Тенденції та перспективи розвитку безготівкових платежів в Україні // Молодий вчений. - 2017. - № 6 (46).
7. Корецька Н.І. Досвід зарубіжних країн щодо практики еквайрингового обслуговування та прогнози його розвитку // Економічний форум. – 2017. - №1.
8. Кошонько О.В, Капустяк Ю.І. Перспективи використання безготівкових розрахунків в Україні // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. - № 11.
9. Кравченко І.С., Дрозд І.В. Сучасний стан і перспективи розвитку Національної системи масових електронних платежів на ринку банківських платіжних карток в Україні // Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи в сучасних умовах. – 2014. - №2 (20). –

10. Лебедик Г.В., Максютенко Н.О., Яценко В.В. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. - 2016. - № 22.
11. Міщенко В., Ніконова М. Розвиток роздрібних платежів і технологій самообслуговування клієнтів банків в Україні // Вісник НБУ. - 2013. – №1.
12. Назаренко В. До питання визначення поняття «платіжна система» в Україні // Фінансове право. - 2017. - №10. – с. 152.
13. Нормативні документи щодо функціонування СЕП // Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=25098151
14. Олешко А.А. Інноваційні тенденції розвитку безготівкової економіки // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 10.
15. Концепція проекту Cashless economy від 18.06.2016 // Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=31538042>
16. Зверяков М. І. Банківський капітал: вимоги Базеля III / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 13-23.
17. Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Зверяков, О.М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
18. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Київ: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
19. Міжнародний досвід обмеження готівкових розрахунків та збільшення безготівкових розрахунків від 3.09.2015 Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=21230658>
20. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України // Платіжні системи та розрахунки // Інформаційні матеріали // Аналіз діяльності СЕП // Система електронних платежів Національного банку України станом на 01 січня 2018 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=62840838&cat_id=78675

21. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України // Платіжні системи та розрахунки // Інформаційні матеріали // Дані щодо діяльності в Україні систем переказу коштів, створених резидентами та нерезидентами. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=64288362&cat_id=105262

22. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2017 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64347382>

23. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України Платіжний ландшафт України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=26242935&cat_id=22954750

24. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

25. Шпинаєва Ю. Переваги Cashless economy, або коли Україна потрапить у «світ безготівки» від 20.10.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/412955/perevagy-cashless-economy-abo-koly-ukrayina-potrapyt-u-svit-bezgotivky>

26. Про підсумки діяльності систем переказу коштів у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=64628178

27. Про платіжні системи та перекази коштів в Україні: закон України №2346-14 від 04.06.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

28. Руденко З. М. Сучасний стан та перспективи розвитку безготівкових розрахунків в Україні // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - № 13

29. Руцишин Н.М., Костак З. Р. Платіжна система України та безпека її функціонування // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2017. - № 19.

30. Системи грошових переказів в Україні: як дешево перевести гроші за кордон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vashbankir.com/financial-literacy/expert-advices/sistemy-denezhnyh->

perevodov-v-ukraine-kak-deshevo-perevesti-dengi-za-rubezh.html?hl=uk

31. Ситник І. П. Цвіль Ю. І. Діяльність Національного банку України в регулюванні функціонування платіжних систем і його вплив на їх розвиток в Україні // Економічні науки. – 2017. - № 22.

32. Український платіжний простір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prostir.gov.ua/prostir/#main>

33. Черномор Володимир Теоретичні засади, стан і практика розвитку платіжних систем в Україні // Економічні науки. – 2017. - № 1.

34. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті № 320 від 16.07.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>

35. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті № 22 від 21.01.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

36. Положення про забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем НБУ та банків України № 265 від 17.06.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0857-04>

37. Інструкція щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі № 435 від 22.07.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0435500-14>

38. Положення про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті в особливий період № 576 від 23.12.2003 р. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0039-04>

39. Положення про функціонування інформаційних систем НБУ та банків в особливий період № 175 від 21.04.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0150-09>

40. Правила системи електронних платежів Національного банку України № 1 від 13.07.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=53465720>

41. Технологічний регламент роботи системи електронних платежів Національного банку України № 577-рш від 11.09.2017 р. [Електронний ресурс].

– Режим доступу: https://www.cct.com.ua/2017/11.09.2017_577.htm

42. Тарифи на послуги (операції), що надаються (здійснюються) Національним банком України в системі електронних платежів та у сфері розрахунково-касового обслуговування № 784 від 10.09.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0784-03>
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0784-03>

43. Положенням про порядок вступу банків до Національної платіжної системи "Український платіжний простір" і припинення участі в системі № 320 від 16.09.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/document/download?docId=46943663>

44. Тарифи на послуги (операції), що надаються (здійснюються) Національним банком України, який виконує функції Платіжної організації, Центрального маршрутизатора і розрахунково-клірингового центру, розрахункового банку Національної платіжної системи "Український платіжний простір" № 53 від 15.07.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=51889169>

45. Роз'яснення щодо роботи з електронними грошима в Національній платіжній системі "Український платіжний простір" [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43756124>

46. Вимоги до платіжної інфраструктури учасників Національної платіжної системи «Український платіжний простір» № 314 від 27.07.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43756125>

47. Солонинка З.Б. Метлушко О.В. Перспективи запровадження та розвитку національної системи масових електронних платежів // Економіка і суспільство // №13. – 2017. – с. 1214-1215

48. Адабашев Т.К. До питання класифікації платіжних систем, що функціонують в Україні // Економічна теорія і право / № 2. – 2015.

49. Савелко Т. В. Вплив міжнародних платіжних карткових систем на розвиток ринку банківських послуг України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Т. В. Савелко. — К., 2009. — с. 23.
50. Ковальчук Т. Т. Сучасні платіжні системи / Т. Т. Ковальчук, В. С. Лук'янов. — К. : Знання, 2010. —с. 20.
51. Кіреєва К. Необхідність створення Єдиного національного платіжного простору в Україні / К. Кіреєва // Вісник НБУ. – 2016. – № 9. – С. 44
52. Колдовський М.В., Ващенко О.М. Ризики використання банківських платіжних карток / М.В. Колдовський, О.М. Ващенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
53. Міщенко С. Вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежів // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / № 3. – 2015.
54. Циганов С.А. Апалькова В.В. Розвиток електронних платіжних систем в Україні: міжнародний аспект та інституціональні засади // Фінансовий простір / № 3(19). – 2017.
55. Климчук А.В. Стеценко Н.А. Проблеми розвитку платіжної системи України та шляхи її вирішення // Соціум. Наука. Культура, Економіка // № 2 (22). – 2016. – с. 155
56. Кравець В.М. Розробка та впровадження національної системи масових електронних платежів: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Українська академія банківської справи. - Суми, 206. - с. 17
57. Руцишин Н.М. Костак З.Р. Платіжна система України та безпека її функціонування // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського // № 10. – 2017. – с. 455
58. Коваль Н. Особливості функціонування платіжних систем України на сучасному етапі їх розвитку / Н. Коваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economy.nayka.com.ua>.
59. Іщук Г. Забезпечення безпеки даних карткових платіжних систем при проведенні платіжних операцій / Г. Іщук, А. Пелешенко // Наукові записки

Українського науково-дослідного інституту зв'язку. – 2014. – № 2. – С. 106–111.
– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzundiz_2014_2_20.

60. Калмикова О. М. Функціонування платіжної системи України та стратегія її розвитку / О. М. Калмикова, Р. П. Лісна // Молодий вчений. – 2015. – № 1(16). – С. 100–103.

61. Поляниця О. В. Особливості розвитку електронних платіжних систем в Україні / О. В. Поляниця, В. С. Яківець // Молодий вчений. – 2016. – № 7. – С. 116–120.

62. Прокопенко В. Ю. Огляд існуючих на національному ринку платіжних систем [Електронний ресурс] / В. Ю. Прокопенко. – Режим доступу : <http://www.offi ce-metodist.com.ua/e-commerce/resource.php?id=734&lan=rus>.

63. Подчесова В. Подальші перспективи розвитку платіжної системи України на основі впровадження SEPA / В. Подчесова, О. Кібкало // Наука й економіка. – 2010. – № 2. – С. 71–75.